

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 697/2015-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. februára 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátom JUDr. Jozefom Urbánkom, Mlynárska 19, Košice, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C 103/2006, za účasti Okresného súdu Košice II, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C 103/2006 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Košice II p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C 103/2006 konal bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur) a [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume po 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré im j e Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 469,86 € (slovom štyristošesťdesiatdeväť eur a osemdesiatšesť centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Jozefa Urbánka, Mlynárska 19, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. októbra 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (spolu ďalej len „sťažovatelia“; v texte sťažnosti aj „sťažovateľka v 1. rade“, „sťažovateľ v 2. rade“, „sťažovateľ v 3. rade“), zastúpených advokátom JUDr. Jozefom Urbánkom, Mlynárska 19, Košice, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C 103/2006 o návrhu na začatie konania o určenie neplatnosti dražby.

Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uvádzajú:

„Sťažovateľka v 1. rade spolu so svojim už nebohým manželom [REDAKOVANÉ] podala dňa 28. 4. 2006 na Okresný súd Košice II návrh na začatie konania o určenie neplatnosti dražby.

Toto konanie sa vedie na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 23 C/103/2006.

Dňa 15. 4. 2008 manžel sťažovateľky v 1. rade zomrel a do predmetného konania vstúpili sťažovatelia v 2. a 3. rade ako nástupcovia (synovia) zomrelého.

Sťažovatelia v 1. až 3. rade nepovažujú za potrebné podrobne opisovať priebeh predmetného konania, pretože ústavný súd je s ním dôkladne oboznámený v dôsledku toho,

že sa zaoberal sťažnosťou, ktorú podal iný účastník predmetného konania vedeného na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 23 C/103/2006, a to odporca v 5. rade [REDACTED].

Ústavný súd SR na základe sťažnosti odporcu v 5. rade [REDACTED] rozhodol nálezhom sp. zn. I. ÚS 248/2013 zo dňa 7. 8. 2013 tak, že Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C/103/2006 porušil základné právo tohto účastníka na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a priznal mu primerané zadostučinenie v sume 1 500 €...

Predmetná vec predstavuje štandardnú agendu všeobecných súdov, čo konštatoval aj ústavný súd v náleze sp. zn. I. ÚS 248/2013 zo dňa 7. 8. 2013.

Podľa názoru sťažovateľov v 1. až 3. rade, z doposiaľ uvedených skutočností... nepochybne vyplýva, že v konaní vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 23 C 103/2006, ktorého účastníkmi sú aj sťažovatelia, dochádza k prietahom.

Je zrejmé, že konanie... nie je právoplatne skončené ani po viac ako 9 rokoch od začatia konania...

Sťažovatelia v 1. až 3. rade poukazujú na nálezh sp. zn. I. ÚS 248/2013 zo dňa 7. 8. 2013, v ktorom ústavný súd dospel k záveru, že aj keď Okresný súd Košice II do času rozhodovania ústavného súdu (7. 8. 2013) už trikrát rozhodol v predmetnej veci, tieto rozhodnutia boli dvakrát odvolacím súdom zrušené, pričom postup okresného súdu bol vyhodnotený ako nekoncentrovaný a neefektívny. ...

Ako už vyplynulo... tejto sťažnosti, aj v poradí tretí rozsudok okresného súdu zo dňa 10. 1. 2013 v spojení s doplnčacím rozsudkom zo dňa 4. 4. 2013 bol Krajským súdom v Košiciach zrušený...

Vzhľadom na dôvody zrušenia v poradí tretieho rozsudku okresného súdu, ktoré výslovne uviedol Krajský súd v Košiciach vo svojom uznesení zo dňa 11. 9. 2014 (nepreskúmateľnosť a nesprávne právne posúdenie), je zrejmé, že odvolacie konanie, ktoré trvalo viac ako jeden a pol roka, je nevyhnutné považovať za ďalšie zbytočné prietahy v predmetnom konaní, ktoré zapríčinil Okresný súd Košice II vydaním nepreskúmateľného rozsudku.“

Sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Právo sťažovateľov v 1. až 3. rade

- na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakotveného v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a

- na prejednanie veci v primeranej lehote zakotveného v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

bolo postupom Okresného súdu Košice II vo veci sp. zn. 24 C/103/2006 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Košice II konal vo veci vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 23 C/103/2006 bez prietahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Košice II pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľov v 1. až 3. rade.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľom v 1. až 3. rade finančné zadosťučinenie, a to sťažovateľke v 1. rade vo výške 4 000 €, sťažovateľovi v 2. rade vo výške 3 000 € a sťažovateľovi v 3. rade vo výške 3 000 €.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľom v 1. až 3. rade všetky trovy tohto konania.“

Ústavný súd na predbežnom prerokovaní uznesením č. k. II. ÚS 697/2015-16 z 22. októbra 2015 prijal sťažnosť na ďalšie konanie [§ 25 ods. 1 a 3, ako aj so zreteľom na § 53 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“].

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 26. októbra 2015 predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň ho vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti a jej prijatiu na ďalšie konanie.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 SprV/715/2015 z 30. novembra 2015 k prijatej sťažnosti, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 7. decembra 2015, okrem iného uviedol:

„Pre objektivnosť predkladám chronológiu vo veci vykonaných úkonov:

- žaloba o určenie neplatnosti dražby bola sťažovateľkou [REDAKOVANÉ] a právnym predchodcom sťažovateľov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] podaná na tunajšom súde dňa 28. 4. 2006.

- dňa 3. 5. 2006 dala konajúca sudkyňa pokyn pre odstúpenie spisu Okresnému súdu Bratislava I.

- po vyslovení nesúhlasu s postúpením veci uznesením zo dňa 24. 7. 2006 Najvyšší súd SR v Bratislave rozhodol, že na konanie je príslušný Okresný súd Košice II.

- dňa 22. 9. 2006 bol predmetný spis vrátený tunajšiemu súdu.

- uznesením zo dňa 25. 9. 2006 bol návrh žalobcov (sťažovateľky a právneho predchodcu ďalších dvoch sťažovateľov) na nariadenie predbežného opatrenia zamietnutý.

- dňa 17. 10. 2006 sa žalobcovia proti uzneseniu odvolali, preto bol spis dňa 20. 10. 2006 predložený na rozhodnutie odvolaciemu súdu.

- uznesenie o zamietnutí predbežného opatrenia bolo odvolacím súdom potvrdené a spis vrátený nášmu súdu dňa 26. 1. 2007.

- uznesením zo dňa 12. 3. 2007 súd pripustil zmenu žaloby a vstup ďalších účastníkov na strane žalovaných do konania v súlade s návrhom žalobcov zo dňa 21. 8. 2006.

- proti uzneseniu sa žalovaný v 5. rade odvolal, preto bol spis opakovane dňa 30. 3. 2007 predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 6. 11. 2007, kedy bol vrátený tunajšiemu súdu s rozhodnutím, ktorým bolo odvolanie odmietnuté.

- dňa 30. 1. 2008 bol určený termín pojednávania na deň 10. 4. 2008.

- dňa 10. 4. 2008 bolo vo veci rozhodnuté.

Uznesením zo dňa 12. 5. 2008 bolo opravené odôvodnenie rozsudku v časti špecifikácie trov právneho zastúpenia.

- dňa 22. 5. 2008 sa žalovaný v 5. rade proti rozsudku odvolal, dňa 26. 5. 2008 doručil svoje odvolanie žalovaný v 4. rade a dňa 30. 5. 2008 žalovaný v 2. rade.

- dňa 29. 5. 2008 bol daný pokyn pre doručenie odvolaní ostatným účastníkom konania a žalovaný v 5. rade bol vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za podané odvolanie.

- dňa 1. 7. 2008 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 23. 3. 2009, kedy bol vrátený s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok v napadnutej vyhovujúcej časti a vo výroku o trovách konania zrušený a v rozsahu zrušenia vec vrátená na ďalšie konanie.

- dňa 30. 3. 2009 bol daný pokyn pre doručenie rozhodnutia odvolacieho súdu účastníkom konania.

- dňa 6. 5. 2009 bol právny zástupca žalovaného v 1. rade vyzvaný na predloženie plnej moci na zastupovanie toho žalovaného v konaní.

- dňa 29. 6. 2009 bola zasielaná výzva právnemu zástupcovi žalobcov, súdному exekútorovi [REDAKOVANÉ] a notár [REDAKOVANÉ] bol žiadaný o oznámenie okruhu dedičov po žalobcovi v 1. rade, ktorý dňa 15. 4. 2008 zomrel.

Okruh dedičov bol notárom predložený dňa 3. 7. 2009.

- dňa 14. 8. 2009 bola zasielaná výzva právnemu zástupcovi žalovaného v 1. rade. Keďže na výzvu nereagoval, bola mu 13. 10. 2009 zasielaná urgencia, na ktorú odpovedal 13. 11. 2009.

- dňa 13. 10. 2009 bola zasielaná aj výzva žalobcom.

Dňa 14. 1. 2010 bolo určené pojednávanie na deň 25. 2. 2010. Pojednávanie z uvedeného dňa bolo odročené na neurčito s tým, že žalobkyňa bola uložená povinnosť oznámiť súdu adresu právnej nástupkyne žalobcu v 1. rade, ktorý zomrel a zároveň označiť dôkazy na preukázanie skutočností potrebných pre konanie.

- dňa 26. 2. 2010 bola zaslaná výzva Katastrálnemu úradu v Košiciach, opakovane mu bola výzva zasielaná dňa 11. 5. 2010.

- dňa 16. 06. 2010 právny zástupca sťažovateľky oznámil adresu právnej nástupkyne po žalobcovi v 1. rade, ktorá žije v zahraničí; dňa 28. 6. 2010 bol vyzvaný na oznámenie úplnej adresy a štátu, v ktorom žije, nakoľko tieto údaje v predošlom oznámení chýbali.

- dňa 9. 9. 2010 bolo určené pojednávanie na deň 18. 11. 2010.

- na pojednávaní, konanom dňa 18. 11. 2010, bolo vo veci rozhodnuté tak, že žaloba bola zamietnutá.

- dňa 5. 1. 2011 podali žalobcovia prostredníctvom svojho právneho zástupcu proti rozsudku odvolanie.

- dňa 14. 1. 2011 bol odvolateľ vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za podané odvolanie. Proti tomuto uzneseniu bolo dňa 28. 1. 2011 podané odvolanie. Následne boli zisťované majetkové pomery odvolateľov.

- dňa 28. 3. 2011 bo spis predložený na rozhodnutie odvolaciemu Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 17. 5. 2012, kedy bol vrátený s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok vo výroku, ktorým bol návrh zamietnutý a vo výroku o trovách konania zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie.

- po vrátení spisu odvolacím súdom bolo jeho rozhodnutie doručované účastníkom konania.

- dňa 30. 7. 2012 bol právny zástupca žalobkyne vyzvaný na predloženie plnomocenstva pre ostatných žalobcov, ak ich v konaní zastupuje a zároveň bol notár [REDACTED] vyzvaný na oznámenie okruhu dedičov po zomrelom žalobcovi.

- dňa 28. 9. 2012 bolo vytýčené pojednávanie na deň 6. 12. 2012.

- dňa 15. 10. 2012 bolo pojednávanie, určené na deň 6. 12. 2012, z dôvodu účasti zákonnej sudkyne na školení, preročené na deň 10. 1. 2013.

- dňa 10. 1. 2013 bolo vo veci rozhodnuté.

- dňa 27. 2. 2013 podal odvolanie proti rozsudku žalovaný vo 4. rade, dňa 28. 2. 2013 podali odvolanie cestou svojho právneho zástupcu žalobcovia.

- dňa 5. 3. 2013 určila zákonná sudkyňa termín na vyhlásenie doplnacieho rozsudku na deň 4. 4. 2013, kedy bol tento rozsudok vyhlásený.

- dňa 17. 4. 2013 podali žalobcovia proti dopĺňujúcemu rozsudku odvolanie.

- dňa 9. 5. 2013 bol daný pokyn pre doručenie odvolania ostatným účastníkom konania.

- dňa 20. 6. 2013 bol z dôvodu podaných odvolaní spis predložený na rozhodnutie odvolaciemu Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 8. 10. 2014, kedy bol vrátený s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok v spojení s doplniacim rozsudkom v zamietaných výrokoch a vo výroku o trovách konania zrušený a v rozsahu zrušenia vec vrátená na ďalšie konanie.

- dňa 9. 10. 2014 bolo rozhodnutie odvolacieho súdu doručované účastníkom konania.

- uznesením zo dňa 21. 10. 2014, ktoré nadobudlo právoplatnosť 31. 10. 2014, bol návrh žalobcov o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a určenie vlastníckeho práva, že vydržaná nehnuteľnosť patrí do BSM, vylúčený na samostatné konanie.

- dňa 3. 12. 2014 bolo určené pojednávanie na deň 29. 1. 2015.

- dňa 29. 1. 2015 bolo rozhodnuté tak, že žaloba bola zamietnutá.

- dňa 18. 3. 2015 podali sťažovatelia cestou svojho právneho zástupcu proti rozsudku odvolanie, ktoré bolo dňa 24. 3. 2015 zaslané na vyjadrenie žalovaným.

- dňa 22. 4. 2015 bol spis predložený Krajskému súdu v Košiciach za účelom rozhodnutia o odvolaní sťažovateľov a do dnešného dňa nebol tunajšiemu súdu vrátený.

Z chronológie vo veci vykonaných úkonov vyplýva, že tunajší súd v danom konaní vykonával úkony a vytyčoval pojednávania, pričom vo veci už štyrikrát meritórne rozhodol v primeraných časových úsekoch. V konaní pritom nebolo zaznamenané žiadne obdobie dlhodobejšej nečinnosti prvostupňového súdu. Dĺžka predmetného konania bola ovplyvnená predovšetkým tou skutočnosťou, že sťažovatelia zmenili petit žaloby, ale i procesnou prekážkou, keď došlo k úmrtiu žalobcu v 1. rade a bolo potrebné vyčkať na ukončenie dedičského konania, aby boli stanovení právni nástupcovia zomrelého žalobcu. V dôsledku podaných odvolaní sa spis opakovane, a to celkom až päťkrát (20. 10. 2006 – 26. 1. 2007 – potvrdené uznesenie o predbežnom opatrení; 30. 3. 2007 – 6. 11. 2007 – odvolanie odmietnuté; 1. 7. 2008 – 23. 3. 2009, 28. 3. 2011 – 17. 5. 2012, 20. 6. 2013 – 8. 4. 2014 – vo všetkých troch prípadoch zrušený rozsudok súdu prvého stupňa a od 22. 4. 2015 doposiaľ) nachádzal na odvolacom Krajskom súde v Košiciach, pričom tieto časové úseky a úkony v tomto období vykonané nie som oprávnený hodnotiť, avšak práve tieto obdobia dĺžku predmetného konania výrazne ovplyvnili, za čo podľa môjho názoru nemôže niesť zodpovednosť tunajší súd (celkom 4 roky a 8 mesiacov).

V súčasnosti sa spis už odo dňa 22. 4. 2015 nachádza po štvrtom rozhodnutí tunajšieho súdu z dôvodu podaného odvolania sťažovateľmi na odvolacom Krajskom súde v Košiciach. Táto skutočnosť je sťažovateľom nepochybne známa, napriek tomu podali ústavnú sťažnosť v období (1. 10. 2015), kedy zo strany prvostupňového súdu nie je možné v konaní žiadnym spôsobom pokračovať, a to až do rozhodnutia odvolacieho súdu.

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti považujem sťažovateľmi požadované finančné zadosťučinenie za neprimerané.“

Predseda okresného súdu vo svojom stanovisku súčasne uviedol, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Sťažovatelia vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu zo 14. decembra 2015 (doručenom ústavnému súdu 16. decembra 2015) okrem iného uviedli:

«Predseda okresného súdu vo vyjadrení konštatuje, že celkovú dĺžku predmetného konania ovplyvnili najmä vyvolané odvolacie konania, za ktoré okresný súd podľa jeho názoru „nemôže niesť zodpovednosť.“

Pokiaľ ide o vyššie uvedené tvrdenie, dovoľujem si dať do pozornosti ústavného súdu, že odvolania proti všetkým rozsudkom v predmetnej veci boli odvolacím súdom vyhodnotené ako dôvodné, a preto na ich základe boli rozsudky okresného súdu zrušené, čo svedčí o tom, že nezákonné a vecne nesprávne rozhodnutia okresného súdu neboli ani v jednom prípade potvrdené odvolacím súdom. V dôsledku toho je nepochybné, že vyvolané odvolacie konania sú v príčinnej súvislosti s nesprávnym postupom okresného súdu, a preto zodpovednosť za to nesie výlučne okresný súd.

Navyše ústavný súd v náleze sp. zn. I. ÚS 248/2013 zo dňa 7. 8. 2013 výslovne konštatuje nekoncentrovanosť a nesprávny postup okresného súdu v predmetnej veci.

So zreteľom na dôvody zrušenia v poradí aj tretieho rozsudku okresného súdu zo dňa 10. 1. 2013 v spojení s doplnčacím rozsudkom zo dňa 4. 4. 2013, ktoré výslovne uviedol Krajský súd v Košiciach vo svojom uznesení zo dňa 11. 9. 2014 (nepreskúmateľnosť a nesprávne právne posúdenie), je zrejmé, že aj toto odvolacie konanie, ktoré trvalo viac ako jeden a pol roka, je nevyhnutné považovať za ďalšie zbytočné prieťahy v predmetnom konaní, ktoré zapríčinil okresný súd vydaním nepreskúmateľného rozsudku.»

Sťažovatelia súčasne oznámili, že netrávajú na konaní ústneho pojednávania a súhlasia s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania vo veci prijatej sťažnosti.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovatelia zároveň namietajú aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom namietaného konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 23 C 103/2006 je rozhodovanie o určení neplatnosti dražby nehnuteľností s návrhom na nariadenie predbežného opatrenia. V označenom konaní okresného súdu sťažovatelia vystupujú ako navrhovatelia. Podľa názoru ústavného súdu ide o vec, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a ktorá nevykazuje znaky skutkovej ani právnej zložitosti; nijaké skutočnosti [ani vstup do práv navrhovateľa v 1. rade, ktorý v priebehu konania (2008) zomrel, a súvisiace dedičské konanie, resp. počet odporcov vo veci] nemôžu ospravedlniť neodôvodnene dlhý čas konania a rozhodovania okresného súdu (viac ako 9 a pol roka) bez vydania právoplatného rozhodnutia v tejto veci, keďže doterajšie tri rozhodnutia vo veci boli Krajským súdom v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) ako odvolacím súdom zrušené.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zastáva názor, že správanie s'ťažovateľov ako navrhovateľov v napadnutom konaní v zásade malo čiastočný vplyv na doterajšiu dĺžku konania. K zmenám návrhu však na strane s'ťažovateľov došlo v priamej príčinnej súvislosti s vývojom ich právneho postavenia (nástupníctvo po navrhovateľovi v 1. rade), ako aj s tým, ako nehnuteľnosť prechádzala na odporcov (rozšírenie návrhu o odporcov v 3., 4. a 5. rade v priebehu konania).

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu v konaní, ktoré začalo v roku 2006.

Z predloženého spisu, zo s'ťažnosti, ako aj z vyjadrení okresného súdu ústavný súd zistil, že okresnému súdu bol návrh na určenie neplatnosti dražby doručený 28. apríla 2006. Spor o príslušnosť vyriešil Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že rozhodol, že vo veci je príslušný okresný súd.

Okresný súd dosiaľ vo veci štyrikrát meritórne rozhodol (10. apríla 2008, 18. novembra 2010, 10. januára 2013 a 29. januára 2015), pričom krajský súd ako súd odvolací trikrát zrušil rozsudok okresného súdu a trikrát mu vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Okresný súd na pojednávaní 10. apríla 2008 pripustil zmenu návrhu z 21. augusta 2006 a zastavil konanie týkajúce sa predbežného opatrenia vo vzťahu k odporcom vo 4. a 5. rade.

Na základe podaného odvolania odporcov v konaní krajský súd uznesením č. k. 2 Co 163/2008-179 z 12. februára 2009 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Okresný súd na pojednávaní uskutočnenom 18. novembra 2010 rozhodol tak, že pripustil zmenu návrhu z 18. novembra 2010 a návrh sťažovateľov zamietol. Na základe odvolania sťažovateľov krajský súd uznesením č. k. 2 Co 70/2011-317 z 12. marca 2012 zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu 17. mája 2012 vrátil na ďalšie konanie.

Okresný súd na pojednávaní uskutočnenom 10. januára 2013 návrh v konaní vo všetkých troch výrokoch voči odporcom v 1., 2. a 3. rade zamietol; zamietol návrh o neplatnosť kúpnej zmluvy o určení vlastníctva, že vydražená nehnuteľnosť patrí do bezpodielového spoluvlastníctva navrhovateľov, a vylúčil na samostatné konanie návrh na neplatnosť dražby označených nehnuteľností.

Na základe odvolania podaného sťažovateľmi krajský súd uznesením č. k. 2 Co 272/2013-437 z 11. septembra 2014 zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.

Okresný súd ďalej rozsudkom č. k. 23 C 103/2006-524 z 29. januára 2015 nepripustil zmenu návrhu na začatie konania o určenie neplatnosti dražby nehnuteľnosti a návrh na určenie neplatnosti dražby zamietol.

Ako to vyplýva aj z chronológie úkonov predsedu okresného súdu vo veci sp. zn. 23 C 103/2006 predloženej predsedom okresného súdu, viaceré procesné úkony okresného súdu súviseli s komunikáciou týkajúcou sa právneho nástupníctva po zomrelom navrhovateľovi v 1. rade (s dedičským konaním v tejto veci), resp. osobitne vo vzťahu k právnej nástupkyni žijúcej v zahraničí. Konanie predĺžilo aj rozhodovanie o predbežných opatreniach a o odvolaniach proti nim, z čoho vyplynulo, že takmer polovicu z doby konania sa spis v uvedenej veci z dôvodov odvolacieho konania nachádzal na krajskom súde.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

V súvislostiach danej veci ústavný súd nálezom sp. zn. I. ÚS 248/2013 zo 7. augusta 2013 vyslovil porušenie základného práva odporcu v 5. rade (ako sťažovateľa) v namietanej veci na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a priznal mu finančné zadostučinenie v sume 1 500 €.

Po rozhodnutí okresného súdu z 29. januára 2015, ktorým okresný súd žalobu zamietol, a podaní odvolania zo strany sťažovateľov vo veci koná krajský súd ako odvolací súd.

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 155/09, IV. ÚS 82/2010), vychádzajúc predovšetkým z povahy veci, zo samotnej dĺžky napadnutého konania takmer deväť a pol roka, ale aj z priebehu konania v tomto období poznačenom predovšetkým neefektívnou a nesústredenou činnosťou okresného súdu, ktorý dosiaľ nedokázal účinne ustáliť a vyhodnotiť právnu situáciu sťažovateľov, uzavrel, že v namietanom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 23 C 103/2006 bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 23 C 103/2006 konal bez zbytočných prieťahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú sťažovatelia domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia sa domáhajú priznania finančného zadost'účinenia, ktoré odôvodňujú takto:

„Predmetom konania u odporcu je určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, z čoho je zrejmé, že sťažovatelia sa domáhajú ochrany a navrátenia ich vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktorého boli pozbavení v dôsledku nezákonne vykonanej dražby pre dlh, ktorý bol viac ako rok pred samotným výkonom dražby uhradený. ...

Sťažovatelia prestávajú veriť, že sa domôžu ochrany svojich práv a že súd je tým najpovolanejším orgánom, ktorý by mal s konečnou platnosťou vyriešiť ich spornú vec.

Z uvedeného dôvodu je právoplatné rozhodnutie o predmete tohto konania pre sťažovateľov nesmierne dôležité...

Vzhľadom na neefektívnu a nesprávnu činnosť, ako aj na celkovú dĺžku konania odporcu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C/103/2007, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, význam uplatňovaných práv a nárokov sťažovateľov, ako aj skutočnosť, že toto konanie nie je ani po viac než 9 rokoch právoplatne skončené, sťažovatelia považujú za primerané, aby im bolo priznané finančné zadosťučinenie, a to sťažovateľke v 1. rade vo výške 4 000 €, sťažovateľovi v 2. rade vo výške 3 000 € a sťažovateľovi v 3. rade vo výške 3 000 €.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 23 C 103/2006, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci sťažovateľa nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd priznal sťažovateľke v 1. rade sumu 3 000 € a sťažovateľom v 2. a 3. rade každému po 1 500 € ako primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. Jozefom Urbánkom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovatelia vyčíslili trovy konania sumou 1 097,37 € za tri úkony právnej služby urobené právnym zástupcom sťažovateľov (zvýšenie sumy požadovanej úhrady trov konania o daň z pridanej hodnoty nedoložil právny zástupca preukázaním skutočnosti, že je platiteľom DPH).

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2014, ktorá bola 839 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pričom výšku základnej sadzby tarifnej odmeny bolo potrebné znížiť o 50 %, pretože ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, čo za každý úkon po 139,83 € pri uvedenom znížení základnej sadzby predstavuje 69,92 €, t. j. za šesť úkonov 419,52 €, a spolu s režijným paušálom 6 x 8,39 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) celkovo predstavuje sumu 469,86 €.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. februára 2016